

Jan Klofáč: (Un)trennbarkeit des Präfixes „durch-“ bei ausgewählten deutschen Verben. Eine korpuslinguistische Studie. Praha 2014, 66 str.

Oponentský posudek

Pokud oponent narazí hned v abstraktu na formulaci, že se předložený elaborát zabývá "fenomémem (ne)odlučitelnosti současné němčiny", tak neví, co ho čeká, zvláště pak když je zde řeč o "teoretických pravidlech". Pokud nato přehlédne (ne moc četnou) použitou literaturu, zarazí ho, že zde bohužel nenajde nejdůležitější dílo, které se právě fenoménem tzv. (ne)odlučitelnosti zabývá a interpretuje jej z morfologicko-syntaktického hlediska, totiž dvoudílnou monografii prof. Šimečkové.

Zmíněný vstupní dojem je postupně vylepšen tím, že

- a. práce odpovídá všem požadavkům kladeným na všechny formální parametry. (Kromě toho, že poznámky pod čarou by měly obsahovat rozšiřující informace a ne pouze odkaz na stránky. Tento způsob je hlavně pro shrnutí nevhodný, údaje o příslušných celcích, na něž autor odkazuje, se v tomto stylistickém útvaru dávají do závorek.)
- b. autor nemá žádné potíže s němčinou, naopak, že ji nadprůměrně ovládá (i když ne zcela bezchybně, zejména ve stylistických jemnostech, a též v pravopise – např. psaní velkých písmen na začátku úplné slovesné věty po dvojtečce, str. 10). Dokáže se pohybovat kreativně ve vědeckém stylu a troufá si na samostatné vyjadřování. O jazykovém nadání autora nemám nejmenších pochyb. Zároveň je ale nutno podotknout, že nemusil upadat do stereotypu zvláště v konstrukcích sloužících ke kondenzaci (die zu findende Quelle apod.). Ve všeobecném úvodu ke slovtvorbě se autor ale až příliš věrně přidržuje hutného dudenovského přehledu z pera Irmhild Barz, jejíž výrazný styl tak nápadně prosakuje do autorova textu.

Dále se zaměřím jen na několik vybraných postřehů:

- a. Obtížné téma je charakterizováno poměrně zdařile, i když zde není řeč o některých základních pojmech (zejm. role sémantické modifikace u sloves). Termín "komplexní sloveso" (Komplexverb) autor začíná používat ale až na str. 24, v partii o slovtvorbě není tento termín vysvětlen, čtenář by si to jistě zasloužil (v české lingvistice není obvyklý termín) a navíc se zde dotýkáme obtížné oblasti na pomezí slovtvorba a pravopisu. Jak zasáhla do komplexních sloves poslední pravopisná reforma?
- b. Třetí kapitola přehledně prezentuje problémy v chování preverbii a signalizuje nejdůležitější otázky, ale v detailnějších charakteristikách (např. 3.3.4.2) se některé problémy opomíjejí: jaký je např. současný stav úzu v případě slovesa widerspiegeln?)
- c. Nejsou blíže zmíněny problémy s korpusovým výzkumem sloves s preverbii v distančních pozicích a interpretací slovtvorného morfému

preverbium/adverbium/partikule (?). Zde by čtenář rozhodně hledal inspiraci, protože starší práce se s tímto problémem vyrovnávaly velmi obtížně.

- d. V úvodu 4. kapitoly si čtenář uvědomí, že teoretická a gramatická pravidla autor chápe zřejmě jako synonyma. Pokud píšeme o slovtvorbě, je třeba mít se na pozoru s použitím výrazu "pravidlo".
- e. Je lépe sledovat více pramenů, zvláště umožňuje-li nám to internet (http://universal_lexikon.deacademic.com/18133/durchfallen).
- f. Analýzy jsou sice metodologicky konzistentní, ale mají jeden společný rys: autor se moc netrápí malým množstvím dokladů a nesnaží se dostat se k dalším či sáhnout po další literatuře. Jsou provedeny minimalistickým způsobem. Nejsou zkoumány preferované časy, v nichž se daná forma užívá apod., srov. případ *etwas hat/ist die Strecke in einer Sekunde durchgefallen/durchgefallen*. Jak zajímavé by bylo bývalo zohlednit specifické okolí zkoumaných tvarů a používaných časových forem, jakož i funkční doménu, kde se objevují nejčastěji, srov. *Allerdings sieht es auch so aus, als ob der Gleitschirm gehalten hätte, wenn der Pilot eine etwas kürzere Strecke durchgefallen wäre*. Marker "selten" signalizuje většinou periferní tvary zastaralé nebo specifické pro určitou doménu (srov. zpracování tohoto slovesa v Brockhaus-Wahrig 1981), ale neimplikuje automatické a bezproblémové vyškrtnutí z inventáře slovníku. O korelaci frekvence preverbií a valenčních struktur bylo napsáno již více prací (viz např. Hundsnurscher, viz bibliografii na www.uni-muenster.de/Germanistik/Lehrende/hundsnurscher_f/publikationen.html).
Proč se autor neporadil o interpretaci dat v Duden online?
- g. Nezmníněna zůstává role analogie a principu podobnosti. K takovým analýzám se hodí právě korpusová data. Kterých analytických metod autor použil? DeReKo a manager COSMAS II nejsou v seznamu literatury, jsou zmíněny na str. 38. Ani slovo tady není o zkušenostech s použitím morfosyntakticky značkových korpusů. Právě ty hrají ve výzkumu preverbií problematickou roli.

Závěr:

Práci doporučuji k obhajobě, protože je vcelku solidním elaborátem na nadprůměrné jazykové úrovni. Prozrazuje ale velmi pragmatický přístup ke zkoumané látce. Nedovoluje čtenáři detailnější vhléd do korpusových analýz. Zařazuje se tak k většině bakalářských prací prozrazujících nedostatečnou průpravu pro samostatný jazykovědný výzkum a málo času potřebného pro reflexi a detail. Jsem si jistá, že autor by se svými schopnostmi toto téma vypracoval po absolvování magisterského studia o poznání lépe.

O klasifikaci práce rozhodne kvalita obhajoby a diskuse.

